

[intromusikk]

Stemme

Du hører på NTNU Samfunnsforsknings podkast Forskerpodden, og vår serie om ungt utenforskap, UTAFOR. Programleder er Vegard Ystad Smevoll. Dette er episode 3 av 5.

[pipelyd]

Vegard

Der, vet du.

Ørjan

[latter]

Vegard

Jeg måtte gi den et lite... Da tror jeg vi har lyd og tida går her også, Ørjan Brevik.

Vegard (Voiceover)

Ørjan Brevik er 28-årig, småharry kar, oppvokst på Mosvik, med lidenskap for musikk, trening, friluftsliv og jakt. Mekking, bålcaffe og humor. Det her er hans egne ord, og det var sånn han presenterte seg for Adresseavisens lesere i et leserinnlegg i vår. "Hittil kan jeg høres ut som mang en trønder, men jeg har et sætrekk enhver bygdeoriginal verdig," fortsetter han. "For selv om sinnet er 28 år, så har jeg en kropp som oppfører seg som en unge på tre år i full trassalder. Den hører ikke etter, samme faen. Det her er på grunn av en medfødt skade i hjernen som svekker kommunikasjon mellom hjernen og muskulatur. Den her finurlige og særdeles upraktiske kommunikasjonsmodellen kalles Cerebral parese. CP gjør ikke bare at jeg sitter i rullestol, men det gjør også at jeg snøvler som at jeg vært på tidenes karskfylla. Samtidig som at jeg er opptatt av å prøve å gjøre med forstått verbalt, har kroppen også en fullstilling som spasmehåndterer," skriver Ørjan i teksten. Sansen for humor skinner godt igjennom, og det gjorde den også da han møtte meg på Dragvoll uka etter publisering. At jeg ikke visste at jeg måtte gi mikrofonen et lite kakk før opptakeren begynte å gå, skapte latter i møterommet. Jeg starter med å spørre med hvorfor han sendte inn leserinnlegget til Adresseavisen.

Ørjan

Nei, det er jo [utydelig]

Vegard (VO)

Ørjan trenger litt hjelp av sin assistent Espen for å få frem det han ønsker. Utover i samtalen, når nervøsiteten slipper litt, blir det enklere å forstå hva Ørjan forteller. En Facebookstatus ble først til en intervjuforespørsel, og også et leserinnlegg i både Steinkjeravisa og Adresseavisen. Utgangspunktet for 28-åringens ytring er at han er på jobb jakt. Det skal vi komme tilbake til.

Espen

Du skrev en status på Facebook.

Vegard

Ja, riktig, så du la ut der først.

Ørjan

Ja.

Vegard

Og så ble det snappet opp av avisen da, eller?

Ørjan

[utydelig]

Espen

[utydelig] Ville Steinkjeravisa intervju deg.

Ørjan

Om, liksom, at jeg var ute etter arbeid.

Vegard (VO)

I episode tre av UTAFOR lærer Ørjan Brevik oss at funksjonshemming kan bidra til utenforskap, og være et hinder for å delta i samfunnet sånn som du ønsker. Dine og mine fordommer kan forsterke den her følelsen. Det er Ørjan også inne på i leserinnlegget sitt. "Det norske samfunnet er opptatt av likestilling, likeverd og inkludering," skriver Ørjan i leserinnlegget, med tittelen "Nå er det faenmeg nok." "Det er stort fokus på diskriminering av både kvinner og folk med minoritetsbakgrunn. Men for folk med en funksjonsvariasjon ligger kampen lang bak resten av

samfunnsgruppene. Det blir kanskje bygd rullestolramper inn til nye dører, men det hjelper liksom lite når de fleste sosiale dørene er låst, og man ikke slipper inn i varmen," skriver Ørjan.

Vegard

Hvor i samfunnet er det du opplever den her diskrimineringen som du skriver om.

Ørjan

Det er jo hele, over alt da.

Vegard

Over alt, ja?

Ørjan

Ja.

Vegard

Også, du skriver jo at folk må slutte å henvende seg til deg som om du er fem år.

Ørjan

Ja.

Vegard

Hvor ofte er det du opplever det, da?

Ørjan

Det er mange [utydelig]

Vegard

En gang om dagen?

Ørjan

Nei, [utydelig] ute på byen og [utydelig].

Vegard

Det er ting du opplever både på butikken, er det det du sier?

Ørjan

Ja.

Vegard

Eller på kjøpesenter, eller det er nesten uansett når du beveger deg ut, da, så opplever du den holdningen?

Ørjan

Ja.

Vegard

Hvorfor er det sånn, tenker du?

Ørjan

Det er alt for mye, alt for mye fordommer, og alt for [utydelig]

Vegard

"Når jeg er ute i det offentlige, blir jeg dessverre ofte møtt med dårlige holdninger, fordommer og at folk som ikke kjenner meg behandler meg som om jeg var fem år, eller henvender seg til assistenten min i stedet for til meg," skriver Ørjan Brevik i innlegget.

[musikk]

[bakgrunnsstøy, mannsstemme som snakker i telefon]

Tom

Hei, hei, hei! Sånn, nå! Hei!

Vegard

Hei! Det går bra!

Tom

Tom, kjekt å se deg!

Vegard (VO)

Mellom foredrag i Steinkjer i Trondheim, og midt i det som sikkert er en av en haug daglige telefoner, møter jeg Tom Tvedt på gullhotellet ytterst på Brattøra i Trondheim. Tvedt er kanskje mest kjent for å ha vært president i Norges idrettsforbund fra 2015 til 2019. Han har bakgrunn fra politikken, og er nå forbundsleder i Norsk forbund for utviklingshemmende. Han har engasjert seg for folk med funksjons- og utviklingshemninger hele sitt voksne liv.

Tom

Når jeg kom inn i denne verden, jeg har to barn som er blinde. Det er jo min bakgrunn for å komme inn i det. Jeg må jo være så ærlig at hvis jeg ikke hadde fått det så er det ikke sikkert jeg hadde vært så opptatt av det. Men vår organisasjon, og jeg jobber jo med dette i 30 år, og siden 2021 så har jeg gått over til de som har kognitive utfordringer, vi prøver jo å være synlige, vi prøver jo å løfte frem de menneskene som er mine medlemmer, og ikke bruke ord som "de". Vi prøver å få de på arenaen, demokratisk - der har vi vært for dårlige i Forbund for utviklingshemmede, vi har vært alt for dårlige med å kjeft på samfunnet og si at de må få lov til å kunne bidra, men ikke i NFU. Så vi jobber internt med oss selv, å få frem stemmene, få frem de som har drakten på. Jeg tror generelt sett at de som har livet sitt på seg uttaler seg sterkere, er mye mer troverdige og mye mer rettet i budskapet, enn at alle vi andre springer rundt med det. Så jobber vi politisk, og jeg vil jo tro - det er ikke så mange politiske områder det er skrevet mer stortingsmeldinger og NOU-er, hvor alle sammen peker på akkurat det samme. Altså, så hvis jeg skulle liksom vært statsminister for en dag, så tror jeg at jeg hadde fått en til å oppsummere det her, og det tror jeg du gjør på to sider. Og så er spørsmålet: Hva gjør vi for å få disse i arbeid?

Vegard (VO)

Tom Tvedts to barn, Lotte og Thomas Tvedt, er ikke lenger barn, men to voksne i trettiårene med jobber og familie. Pappa Tom har tatt sine kamper på vegne av barna.

Tom

Nei, jeg har tatt alle de kampene vi har snakket om nå. Det når de kom i barnehagen, så skulle det være en egen avdeling for de. Og når jeg sier "de" så var det ikke bare mine barn. Det var to med autisme, og så var det en i rullestol også en med Downs, også to uten diagnoser. Hvor jeg spurte hva har de med hverandre å gjøre? Ikke kjente de hverandre, og ikke- og da fikk jeg bare til

svar at jeg trengte ikke å være bekymret, det skulle være mye fagfolk i den avdelingen. Og det var jo min start på å bli [utydelig] enda mer, for jeg ble ordentlig forbannet. For når vi begynner å lage institusjonen når de blir født, og så blir vi helt sjokkerte når vi liksom havner i samme enden. Så det var på en måte den der hele kraften, og så har jeg holdt på, kampen mot systemet, jeg har jobbet med universell utforming i 30 år, for at det er helt åpenbart at universell utforming er utrolig smart, ikke for de funksjonshemmede. Eller det betyr: Jeg mener jo at alle vi er funksjonshemmede hele eller deler av livet, og da er det veldig smart å bare legge til rette sånn at vi klarer oss selv mest mulig. Så det er en god forretningsidé! Altså, men det har vi liksom klart å skylde på de.

Vegard (VO)

Og også Tom Tvedt kjenner igjen holdningene i samfunnet som Ørjan Brevik snakker om fra rullestolen sin. Lotte og Thomas er blinde, men blir snakket til som om det er mye mer som feiler dem.

Tom

Når jeg går med Lotte og Thomas, og spesielt med Lotte, også er jeg veldig dømmende, for jeg tar folk flest, og så snakker jeg østlandsk, så virker det enda bedre, men var østlending. Og så var jeg og Lotte ute og gikk, og så spør han "Hva gjør hun der da?" og da står Lotte her!

Vegard

[lattermild] Ikke sant.

Tom

Så jeg sa bare "Du kan jo spørre henne selv, hun er ikke døv, bare blind." Prøver å si her er pucken tilbake, ikke sant, åpent mål.

Vegard

Jaja, det er jo sånn.

Tom

Og så sier han "Ja, hva gjør du?" Og så sier Lotte "Nei, jeg er advokat." Og så sier han "Ja, jobber du på kontor?" "Ja, alle har kontor hos oss." "Ja, men eh, ja, eh, er du sekretær?" "Nei, jeg er advokat." "Ja, men," og så kommer spørsmålet: "Men kan du lese?". Og dette er helt sant! Kan du lese! Og så svarte Lotte "Nei." Også igjen, pucken tilbake, målet åpent, ikke sant. Og så sier han "Nei, men hvordan har du da klart å bli advokat?" Altså sånn ... Og så unnskylder jeg han på et vis. Men jeg gjør ikke det heller. Det må da faenmeg være lov å tenke selv! Og det er jo de der største hemningene vi har, er jo at vi alle - meg selv inklusiv - driver og forhåndsprosederer folk,

og putter de i grupper. Stempler de i pannen. Også passer jeg alltid på at jeg er i den største gruppen.

Vegard

[latter] Ja, sant.

Tom

Jeg passer på at de andre er der ute, og min gruppe er best. Mest omsorgsfulle.

Vegard (VO)

NTNU Samfunnsforsknings Jan Tøssebro gjorde egentlig et avskjedsintervju med meg i et provisorisk TV-studio så langt tilbake som i 2022. Da daværende kultur- og likestillingsminister Anette Trettebergstuen takket Jan for forskningen og engasjementet for personer med nedsatt funksjonsevne i en videohilsen, la hun til det her.

Anette Trettebergstuen [arkivklipp]

Og selv om du nå blir pensjonist, så regner vi med å høre din viktige røst, også i tida fremover.

Vegard (VO)

Det fikk hun jo helt rett i.

Jan

[latter]

Vegard

[utydelig] I sofaen her. Skulle ikke du pensjonere deg da, Jan?

Jan

Ja, men jeg er jo pensjonist.

Vegard

Her sitter du?

Jan

Ja, nei, jeg er pensjonist, men det hender at jeg går på jobb likevel. Det er ganske bra det. Men mye mindre enn før, og jeg gjør stort sett ting jeg bare vil. Så, nei da. Jeg har vært pensjonist i halvannet år.

Vegard (VO)

Engasjementet er vanskelig å legge fra seg. Også var det Jan hans tidligere kolleger pekte på når det skal snakkes om funksjonshemming og inkludering i den her podkasten. Jan har fulgt politikken og utviklingen på feltet i lang tid. Jan Tøssebro kjenner igjen opplevelsene både Ørjan Brevik og Tom Tvedt snakker om, men er ikke så sikker på at dem bruker helt presist begrep.

Jan

Nei, det syns jeg er vanskelig å svare på, men han ... Altså, det ene jeg vil si er at jeg er ikke så sikker på om "holdninger" er det rette ordet. At det handler vel så mye om forestillinger, usikkerhet og sånt noe. Du har jo mange andre parallelle eksempler, ikke sant, blinde som forteller at folk snakker [snakker sakte og overtydelig] HØYT OG TYDELIG til dem, som om dem var døv, ikke sant. Vi veit ikke helt hvordan vi skal håndtere, og så gjør vi fryktelig dumme ting. Så jeg tror det kan handle like mye om det som at det er negative holdninger, egentlig, altså. At det går ett eller annet klikk i huet på oss, rundt det.

Vegard

Hva er det som skal til for at vi [lattermild] ikke trækker sånn i salaten da, hvis man kan bruke et sånt begrep?

Jan

Fryktelig vanskelig å si, men det viktigste er sannsynligvis å bli mer vant med å omgås folk med ulike typer funksjonsnedsettelse. Jeg syns det er gjort et litt sånt morsomt bildevalgseksperiment for noen år siden. For det er gjort masse sånt på barn i barnehager - hvem ville du helst vært sammen med, også viser dem frem ulike personer, figurer og sånt da. Funksjonshemmede barn kommer fryktelig dårlig ut. Så var det en som gjorde tilsvarende, men hvor det var bare kjente barn. Altså det var de andre barna i barnehagen, inkludert en del av de som man har stereotypier rundt og sånt. Men da kom de ikke dårlig ut! Fordi da ble de en person, og ikke en stereotypi, liksom. Så jeg tror kanskje det å bli mer vant til at sånn er det, så blir vi mindre usikre, og blir i stand til å håndtere det på en mer adekvat måte, altså. Jeg tror kanskje at det kan ligge mye der. Det ligger sikkert mer i det også, men jeg tror ikke det at du møter sånne ting som hatytringer og mobbing og den slags ting på det viset ... Men akkurat sånne dumme ting som å snakke høyt til døde, det ... [lattermild] Det tror jeg kanskje handler litt om sånn, det er noe som klikker i huet. Og på en måte tror vi gjør det rette, mens vi egentlig gjør noe ganske dumt.

Vegard (VO)

Tilbake til møterommet med Ørjan og assistenten hans, må vi innom det som var motivasjonen for at Ørjan tok tastaturet fatt. Han ønsker å bidra i jobb. Ørjan har vært hundre prosent ufør siden han var atten, altså i ti år.

Ørjan

Har jo prøvd [utydelig] jobb.

Espen

Du har prøvd ulike jobb.

Ørjan

[utydelig]

Espen

Ulike jobbkartlegginger.

Ørjan

Og [utydelig]

Espen

Og vært i vernebedrifter.

Ørjan

I mange år.

Espen

I mange år.

Ørjan

[utydelig] kjempebra for dem som har det [utydelig]

Espen

Så du sier det at det passer sikkert kjempebra for dem som trenger litt ekstra oppfølging, men for din del så passer det ikke deg.

Ørjan

Nei.

Espen

Nei.

Vegard (VO)

"Jeg har prøvd ulike kartlegginger og vernede bedrifter. Her har jeg nesten utelukkende blitt henvist til ulike former for kontorarbeid, godt gjemt bak en PC-skjerm. Det som i teorien skulle gi meg mestring og en meningsfull hverdag, ble i praksis et slit. Jeg trives særdeles dårlig på kontor med kun digitale arbeidsoppgaver. Jeg vil være aktiv, også i arbeidshverdagen," skriver Ørjan.

Vegard

Hva slags jobb er det du kunne ha sett for deg da, hadde passet for deg?

Ørjan

Målet er jo å bli gravemaskinfører.

Espen

Målet er å bli gravemaskinfører.

Vegard

Målet er å bli gravemaskinfører, ja. Finnes det ikke bra hjelpemidler på det nå, eller gjør det ikke det, for å få det til?

Ørjan

Altså [utydelig]

Espen

Det er ikke gjort før. Det er gjort før?

Ørjan

Ja.

Espen

Okay.

Ørjan

Hjelpemidler er der.

Espen

Hjelpemidlene er der.

Ørjan

Men det [utydelig] få noen på laget

Espen

Det er bare å få noen på laget?

Ørjan

Ja.

Vegard

Mm. Hvordan er jobbsituasjonen din i dag, da, Ørjan?

Ørjan

[utydelig]

Espen

Du sitter

Ørjan

Hjemme

Espen

Du sitter hjemme og drikker kaffe og eter snus

Vegard

Ikke sant.

Vegard (VO)

Ørjan vil ut. Jeg spør Jan Tøssebro om hva som skal til for at Ørjan skal nærme seg drømmeyrket som gravemaskinfører.

Jan

Det tror jeg vel jeg skal være forsiktig med å si noe for bastant om, men altså du kan si at funksjonshemmede i Norge har jo en ganske lav sysselsetting sammenlignet med befolkningen for øvrig. Det er gjort veldig mange tiltak gjennom mange år, uten å ha hatt noe særlig resultat i det hele tatt, egentlig. Så da har man jo, i forsøkene på å forstå det, så har man jo måttet prøvd å se på tiltaksapparatet og NAV og sånt noe, intervjuet folk i hans situasjon, og der får man jo veldig forskjellige historier. Veldig mange er mye mer frustrert enn man skulle tro. De snakker om at de går på tiltak som ikke passer, de går på tiltak bare for å gjøre det, de har lange ventelister, også videre sånt noe. Også er det de som forteller at de får veldig god hjelp. Og det spriker voldsomt. Men litt for mange er frustrerte. Så har man jo begynt i senere år å vende blikket litt mer mot arbeidsgivere, og hva skal til for at de åpner dørene mer. Og det man finner der er egentlig ikke at det er vanskelige holdninger, men at det skjer så lite. Det blir ikke noe resultat ut av det. Og da er en av de tingene vi snakker om er det vi kaller jobsnekring, altså å tilpasse jobben til den personen du skal ha inn i jobben. Du kan si at standardspørsmålet for en arbeidsgiver vil være "hvem passer her" når du skal tilsette en ny. Mens det du trenger å gjøre er å si "hvilke endringer må jeg gjøre for at han skal passe her." Og det spørsmålet hender det at arbeidsgivere stiller, for eksempel hvis en person har vært utsatt for en trafikkulykke eller en alvorlig revmatisk sykdom eller noe sånt noe, og skal tilbake i jobb. Da gjør de akkurat det. Eller hvis det er en person som de skal prøve å få tilsatt fordi at en bekjent av deg har en sønn eller en nevø, eller ett eller annet sånt noe, så er det også ganske mange som faktisk da sier "hva kan vi gjøre med denne jobben for at han skal passe her? Hvilke oppgaver må vi overlate til noen andre? Hvilke oppgaver kan han få mer av, hva må vi gjøre med arbeidstida, og så videre." Sånn at norske arbeidsgivere viser seg jo når det er snakk om de som allerede er ansatt eller når det er spørsmål om hva kan vi gjøre for at han skal passe her, da er det mange som får det til. Men hvis det kommer en person helt utenfra så stiller de seg ikke det spørsmålet. Da stiller dem

spørsmålet "hvem vil passe inn best her". Og de fleste med funksjonshemming vil være sånn at det er ikke alt de like lett kan gjøre. Men det er fryktelig mange ting de kan gjøre. Og da vil det gå an å tilpasse veldig mange jobber, sånn at det lykkes.

Vegard

Er det et kostnadsspørsmål?

Jan

Nei, jeg tror ikke det, fordi at støtteordningene fra NAV og sånt noe er tilstrekkelige, og de arbeidsgiverne som vi har snakket med sier vel at det er egentlig ikke lønns subsidier eller kostnadsspørsmål som er avgjørende. For noen så kan det nok være det. Også både i forhold til enkelte typer arbeidsgivere, og enkelte typer arbeidstakere. Men jeg tror nok det handler mye mer om hvordan tenker man når man skal ansette noen. Tenker man "okay, hvordan skal han gå inn i standardpakken hos oss" i stedet for å tenke "hva kan vi gjøre for å tilpasse til denne personen."

Vegard (VO)

Siden vi nå ender på økonomi, trenger vi litt forsterkninger. Og så må vi løfte blikket litt bort fra Ørjans historie. NTNU Samfunnsforskning avdeling Senter for økonomisk forskning, som mange kjenner som SØF, holder til i Adolf Øien-bygget, med adresse Klæbuveien, ikke langt fra Lerkendal i Trondheim. Det brune, karakteristiske bygget som mange kaller "Rustbygget" er bortimot omringet av heisekraner den her augustdagen. Her vokser byen oppover.

Ole Henning

Skal vi se ...

[støy]

Ole Henning

Litt sånn.

Vegard

Takk.

Vegard (VO)

Ole Henning Nyhus er samfunnsøkonom i avdelingen. Han har også deltatt i flere tverrfaglige forskningsprosjekt med forskere i andre avdelinger hos oss, om både oppvekst, skole og inkludering. Nyhus er derfor vår mann å spørre når en rapport om den samfunnsøkonomiske vurderinga av marginalisering og utenforskap som kom for noen år siden. Forskningen der ble utført av Oslo Economics. Hva koster utenforskap? Oslo Economics endte på 73 milliarder kroner i året. 58 milliarder er tapte arbeidsinntekter, fem milliarder er skattefinansieringskostnader, med stønader og overføringer, ti milliarder er velferdstap som følge av tapte leveår.

Ole Henning

Ja, det er litt sånn sterke antakelser som ligger bak, det er jo forfatterne klare på også. Men hovedsakelig så er det at hvis den gruppa de kikker på, er noe de kaller for marginaliserte i utenforskap. Det vil si, sånn som de definerer det da, dem som ikke har fullført videregående, og utenforskap er at dem står utenfor arbeidslivet. Og hvis de hadde vært en del av arbeidslivet, og tjent det samme som de i litt bunn av dem som er i jobb, så kommer dem frem til at det er nesten 60 milliarder, kun i tapt arbeidsinntekt for dem. Det er jo en litt teoretisk størrelse, og høyere enn hva man kan trykke på en knapp og få til å fikse på arbeidsinntekten til den gruppa de har studert, men det er på en måte makspotensialet, da.

Vegard

Mm. Hva syns du om tallet, da? [lattermild] Hvis du skal gi en sånn vurdering av ... Jeg syns det høres fryktelig høyt ut da, og litt sånn skremmende.

Ole Henning

Ja, det er det. Det er jo ei ganske stor gruppe, men det er ikke så overraskende heller. Det er jo litt sånn, veldig mye av forskningen som gjøres rundt omkring er jo på en måte tanken om forebygging og å få bedre utfall for folk flest, å få effektive tjenester som det offentlige har, så dem kan brukes annerledes, bedre og bedre. Størrelsen på utenforskap, for eksempel, betydningen av det på økonomi er veldig vanskelig. Så det her er litt sånne tall som kan peke litt i retning, men at det er betydelige ressurser som man kan få i gevinst - en del av den rapporten til Oslo Economics er det at dem ser på ressursbruken rettet inn mot den typen tjenester som har en forebyggende art, da. Og den er jo mye større enn 58 milliarder eller 73 milliarder, hvis du regner inn alt, da, per år. Så da er man jo på over 300 milliarder. Og det ...

Vegard

Så det er en utgift man hadde sluppet da, hvis denne gruppa hadde vært innafor?

Ole Henning

Nei, det er det ikke, det er mye uførhet, det ville det vært uansett. Noe ledighet er det naturlig å ha, så det også er en sånn teoretisk størrelse, sånn som jeg oppfatter det dem diskuterer da. Så

de regner litt rundt på det, og store runde tall. Men at det er en betydelig ressursinnsats, det er det jo. Og mye av de 300 milliardene er jo rettet inn mot voksne i utenforskap, så den forebyggingsbiten er jo nærmere 100 milliarder, hvor nesten halvparten av det går på kommunedelen, å drive tjenester og virksomhet opp mot barn og unge som står i fare for utenforskap, rett og slett.

Vegard (VO)

Så hva må gjøres? Også helt banalt for å spare penger? Entusiasten Tom Tvedt hadde også en oppfordring til våre forskere i NTNU Samfunnsforskning. Forsk mer! Det kan aldri bli nok forskning på feltet, mener han. Pensjonist Jan Tøssebro må snart få slippe, men hva kan han love på vegne av sine yngre kolleger?

Jan

Altså forskningen på feltet krever jo lite ressurser, sammenlignet med de ressursene man bruker på at folk er utenfor arbeidslivet hele livet. Så kan du si at, jeg vet ikke om dette er av typen problem som forskningen løser. Det krever vel, det blir en litt sånn medisinsk tenkning å finne på en pille som kan løse problemet. Her ligger nok løsningen veldig mye mer politisk og i forestillinger i samfunnet og sånt noe, så forskningens hovedrolle vil være på en måte å peke på mulige veier, sørge for å holde oppmerksomheten rundt problemstillingen og å vise spriket i forholdet mellom idealer og realiteter, men for så vidt også å se på ulike forklaringsmodeller, hvor mye de holder og ikke holder. Jeg tror ikke jeg kan love noe annet enn fortsatt oppmerksomhet, og å være litt sånn gnagsår i forhold til politiske tiltak.

[musikk]

Vegard

Vi har jo snakket om det, Ørjan, men hva er drømmen din for fremtida? For deg og andre i din situasjon?

Ørjan

Nei, drømmen er å [utydelig]

Vegard

Et mer åpent samfunn, der folk har mer kunnskaper om CP?

Ørjan

Ja, ja.

Vegard (VO)

Etter opptak sender Ørjan meg en tekstmelding. Han ønsker å påpeke noe som ikke kom så godt frem under praten vår. Etter å ha bodd tre år på Vestlandet, flyttet Ørjan tilbake til Trøndelag og Steinkjer sist vinter. På Vestlandet traff ikke Ørjan så mange flere enn de som jobbet med han, ekskjæresten og kjærestens familie. Tilbake i Steinkjer har han lært seg å sette enda mer pris på dem han har rundt seg. Og er en aktiv 28-åring.

Vegard

Så du er ikke ensom, har ikke jeg noe inntrykk av?

Ørjan

Nei.

Espen

Du tjoner nå på.

Ørjan

[utydelig]

Espen

Om det er trening eller?

Ørjan

Mekking

Espen

Mekking på bil, ja. Ut på tur.

Ørjan

Jeg har jo [utydelig]

Espen

Og du har jegerprøven og.

Ørjan

[utydelig]

Espen

[lattermild] Det blir vel noen rådyr som detter i høst!

Ørjan

[latter]

[musikk]

Stemme

Du har hørt episode tre av fem i NTNU Samfunnsforskning's podkastserie UTAFOR. I neste episode skal du få høre om gaming og hvordan det kan fungere som en sosial arena.

Robert

Han satt jo bare foran en skjerm, det er et verdiløst liv, var definisjonen til oss foreldre. Også har vi da etter hvert fått lære hva det var som skjedde mens han satt foran denne skjermen.

Stemme

Trenger du noen å snakke med etter å ha hørt denne episoden, kan du ringe Mental Helses hjelpetelefon på telefonnummer 116 123, eller se kontaktinfo til ulike hjelperessurser i episodebeskrivelsen.